

Natuurpunt Hobokense Polder vzw
Maatschappelijke zetel:
Cdt Van Laethemstraat 45
2660 Hoboken
Ondernemingsnummer: BE 423 624 041
info@hobokensepolder.be
03/ 828 64 03

Aan de heer Ph. MUYTERS
Minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport
Phoenixgebouw
Koning Albert II laan 19, bus 11

1210 Brussel

Antwerpen, 30 december 2013

Geachte Heer Minister,

Al enige tijd volgen wij met grote belangstelling de problematiek van de zonevreemde bossen. Er worden veel woorden aan besteed en studies aan gewijd, maar op het terrein beweegt er weinig, toch niet in de zin zoals mensen dat wensen die begaan zijn én met natuur én met hun leefwereld. Beweging is er wel, in letterlijke zin dan, want er worden nog teveel bossen ‘gekapt’ met een belangrijke sociale functie en/of hoge ecologische waarde. Door de ouderdom van hun bomen zijn deze bossen ook niet zo maar vervangbaar door aanplant via een compensatiefonds. Wij worden daar nu zelf mee geconfronteerd in het werkingsgebied van onze vereniging.

Aan de rand van de Hollebeek, een riviertje waarover alle beleidsniveaus akkoord gaan dat het niet alleen behouden moet worden maar dat de oevers ook aan opwaardering toe zijn, zal binnenkort toch 1 van de 1,5 hectare bos verdwijnen (met sommige hoogstammen van respectabele ouderdom), omdat dit bos toevallig aan de verkeerde kant van de beek ligt. Niet aan de kant die einde van de jaren zeventig op het Gewestplan is ingekleurd als ‘park’, maar wel aan de kant die ingekleurd werd als ‘woonzone’. Hoe twee zijden van een beek een totaal andere bestemming kunnen hebben, is ons altijd een raadsel geweest. Misschien is deze inkleuring als ‘woonzone’ indertijd ongelukkig geweest, maar fouten kunnen altijd rechtgezet worden.

Het bos in kwestie staat op de Biologische Waarderingskaart ingekleurd als ‘waardevol’. Hoe het ingekleurd is op de kaarten die behoren bij de studies betreffende zonevreemde bossen uitgevoerd in 2012-2013 onder leiding van het ANB is ons niet bekend. Minister J. Schauvliege heeft deze kaarten nog niet geopenbaard. We vrezen echter het ergste. Dit bos kan vooral betekenis hebben als speelbos voor kinderen en belevingsbos voor omwonenden binnen een drukbevolkte regio. Binnen wandelafstand liggen er trouwens veel sociale woongelegenheden. In de studies van het ANB wordt met dit maatschappelijk belangrijke criterium helaas weinig of geen rekening gehouden. In die studies ligt de klemtoon op de ecologische waarde, waarbij naast het criterium ‘ouderdom’ vooral gekeken is of het bos al dan niet

behoort tot een Habitatrictlijngebied. En laat dat nu juist het probleem zijn: dit bos ligt op 600 m afstand van het Habitatrictlijngebied 'Fort VII', maar maakt daar geen deel van uit. Nochtans is op luchtopnamen duidelijk te zien dat Fort VII, het aanpalende Schoonselhof, de Hollebeek zelf, de nog te ontwikkelen parkzone van Den Brem en dit op verdwijnen staande 'eikenbos' aan de Salesianenlaan één geheel vormen, als het ware het verlengstuk van 'Fort VII' zijn, waardoor dit Habitatrictlijngebied iets minder geïsoleerd ligt in het stedelijk weefsel. De Antwerpse Fortengordel is als Habitatrictlijngebied bij de Europese Commissie aangemeld als overwinteringshabitat van zeldzame vleermuizen. Uiteraard hebben deze dieren ook buiten de winter een territorium, een leefgebied nodig, waarbij nestgelegenheid in oudere, holterijke bomen een noodzakelijke factor vormt. Bovendien is wetenschappelijk aangetoond dat vleermuizen nood hebben aan bomenrijen en bosranden om zich te verplaatsen door het landschap. Bijgevolg is de onmiddellijke omgeving van 'Fort VII' ook belangrijk voor het functioneren van dit Habitatrictlijngebied, bedoeld – zoals gezegd – om de Europees beschermde vleermuispopulaties in stand te houden. Bij voorkeur zouden er geen bomen van enige ouderdom uit de nabije omgeving van het Fort mogen verdwijnen. Alleen om deze reden al, los van het bijkomende maatschappelijk belang, zou eerst een grondig onderzoek moeten gebeuren vooraleer een stedenbouwkundige vergunning verleend wordt om te verkavelen. Wij zijn er van overtuigd dat ook u, bij iedere persoonlijke beslissing of aankoop, alle voor- en nadelen eerst tegen elkaar afweegt. Het is niet meer dan logisch dat bij zoiets belangrijk als het kappen van bos, met deels bomen van 100 jaar oud, ook eerst alle pro's en contra's afgewogen worden.

Dat laatste gebeurt niet omdat het wettelijk niet verplicht is en omdat een gemeente bij gebrek aan directieven op dat gebied zeker geen voortrekkersrol gaat spelen. Of de 'beslissingsboom' die vervat zit in de studies van het ANB ooit tot het afwegen van voor- en nadelen gaat leiden, betwijfelen we sterk. Om te kunnen beslissen of het rooien van een bos al dan niet toegestaan wordt, zouden eerst volgende stappen genomen moeten worden:

1) Een biodiversiteitstudie om na te gaan welke biologische waarde door de kap van het bos teloor gaat, waarbij het uitgangspunt zou moeten zijn dat biodiversiteitsverlies hoe dan ook gecompenseerd wordt. Indien het te rooien bos in een Habitatrictlijngebied ligt of in de omgeving daarvan, moet eerst een 'passende beoordeling' gemaakt worden om na te gaan of deze ingreep geen negatieve effecten heeft op dit Habitatrictlijngebied.

2) De financiële kant van het verhaal, een maatschappelijke kosten-batenanalyse, waarbij in rekening gebracht wordt:

a) De economische waarde van een dergelijk ecosysteem. Daarvoor kan gebruik gemaakt worden van de rekentool 'natuurwaardeverkenner' die ontwikkeld is door LNE, VITO en UA.

b) De schade die bij het verdwijnen van bos toegebracht wordt aan het collectief belang, schade op gebied van volksgezondheid (fijn stof, CO2 reductie), recreatieve en sociale mogelijkheden, verlies aan natuurbelevingswaarde voor de omgeving.

c) Het bedrag van de planschade die uitgekeerd zou moeten worden indien een bestemmingswijziging zou doorgevoerd worden. Deze kost wordt door gemeentebesturen meestal niet gehanteerd, wel de gangbare grondprijs in hun gemeente, terwijl nogal wat verkavelingen eerst een bijkomende infrastructuur vergen, vooraleer gebouwd kan worden. Ook in het dossier 'eikenbos Salesianenlaan' moet eerst een nieuwe straat aangelegd worden, vooraleer percelen bouwrijp gemaakt kunnen worden! Juist wat betreft informatie over mogelijke planschade kan uw kabinet Ruimtelijke Ordening een belangrijke rol spelen!

3) Of de mogelijkheid al dan niet aanwezig is, bij toestaan van een kap-, verkavelings- en/of bouwvergunning, om binnen de belevingswereld van de omwonenden én voor uitvoering van de kap een identieke oppervlakte aan nieuw bos te creëren. De omwonenden hebben er namelijk niets aan dat, zoals in dit geval, 34.392,6 euro in een boscompensatiefonds gestort wordt, waarmee ooit ver weg een nieuw bos aangeplant wordt. Die omwonenden, en dat is toch wel belangrijk, beschikken zelfs nu dit te verkavelen 'eikenbos' nog bestaat lang niet over de alom aanvaarde noodzakelijke 100 m² bos per omwonende.

Wij vragen u dan ook uitdrukkelijk om in overleg met uw collega Schauvliege:

1) Een initiatief te nemen dat geen zonevreemd bos meer gekapt kan worden, vooraleer de nodige initiatieven genomen en in werking gesteld zijn opdat alle beleidsniveaus verplicht de onder 1, 2 en 3 vermelde onderzoeken uitvoeren.

2) Specifiek voor het 'eikenbos' Salesianenlaan: deze biodiversiteitstudie, de kosten-batenanalyse en de mogelijkheid tot realisatie binnen woonafstand van een alternatief bos ofwel zelf te laten uitvoeren ofwel de gemeente opdracht te geven/aan te bevelen alsnog deze initiatieven te nemen, al of niet op kosten van de eigenaar van de gronden. Bij de biodiversiteitstudie dient bijzondere aandacht geschonken te worden aan de impact op het nabij gelegen Habitatrictlijngebied en de specifieke instandhoudingdoelstellingen (vleermuissoorten)

Dit voorbeeld 'eikenbos Salesianenlaan' is typerend voor het gemak waarmee ondergeschikte besturen én te weinig onderzoek doen én soms tegen eigen bedoelingen in handelen. Onlangs, op 8/11/2013 heeft het Antwerpse College van Burgemeester en Schepenen een 'Visienota Groenontwikkeling Stad Antwerpen' goedgekeurd en het volgende publiekelijk gemaakt (we citeren letterlijk): **'In Antwerpen zijn er 45 gebieden die een sleutelrol vervullen inzake biodiversiteit. Samen vormen ze een netwerk met een hogere ecologische waarde. Het is belangrijk dit netwerk te behouden en versterken.'** Die 45 gebieden waarnaar verwezen wordt, zijn opgesomd in het 'Groenplan Stad Antwerpen, deel Ecologie'. Eén van die 45 gebieden noemt: 'Omgeving Den Brem-Hollebeek' en in dit 'groenplan' wordt trouwens gezegd dat 'uitbreiding van de Hollebeekvallei wenselijk is' (pagina 61). In de praktijk gebeurt nu net het omgekeerde: in plaats van uitbreiding verdwijnt er 1 hectare bos als niemand ingrijpt!

Wij hadden graag een uitdrukkelijk antwoord op alle hier geformuleerde vragen en wensen een initiatief om het 'eikenbos Salesianenlaan' niet verkavelbaar te stellen voor een degelijk onderzoek gebeurd is. Dit initiatief is dringend gezien een beroepprocedure lopende is bij de Bestendige Deputatie tegen de toewijzing van de verkavelingvergunning door de Stad Antwerpen. Daar ook het ministerie van Natuur in belangrijke mate betrokken is bij deze problematiek, wellicht zelfs meer dan u, zenden wij een soortgelijk schrijven aan uw collega Schauvliege.

Met vriendelijke groeten.

Namens vzw Natuurpunt Hobokense Polder.

Frans Thys
Beleidsmedewerker
Tel. 03/830 20 51